

Hokey Sporcularının Takım Birlikteliğinin İncelenmesi

Ali YILDIRIM [Sorumlu Yazar]

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, aliylidirim2784@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 27.06.2023

Makale Kabul Tarihi: 28.12.2023

Makale Yayın Tarihi: 31.12.2023

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Türkiye Hokey Federasyonu tarafından düzenlenen Erkekler Salon 1. Lig Müsabakalarına katılan hokeycilerin takım birlikteliklerinin incelenmesidir. **Materyal & Metot:** Araştırmaya, 2021-2022 Salon sezonunda Erkekler 1. Lig Müsabakalarına katılan 9 takım ve bu takımlarda oynayan 86 hokeyci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Widmeyer ve ark. (1985) tarafından geliştirilen, Moralı (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin dağılımları Kolmogorov Smirnov testi ile sınanmış ve alt boyut puanları normal dağılım gösterdikleri için parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek puanlarını analiz etmek için Independent Samples T test kullanılırken ikiden fazla kategorili demografik değişkenlere göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında One Way ANOVA analizi kullanılmıştır, kullanılan analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. **Sonuç:** Araştırma sonucunda hokeycilerin yaş, eğitim durumu, spor deneyimi ve oynadıkları mevki gibi değişkenler açısından ölçek alt boyut puanlarında anlamlı farklılıklar görülmemiştir. Hokey sporcularının takım birlikteliklerinin incelenen değişkenler açısından takım birlikteliği algılarında bir fark görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Hokey, Spor, Takım, Takım Birlikteliği.

Investigation of Team Collaboration of Hockey Athletes

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this research is to examine the team associations of the hockey players participating in the Men's Indoor 1st League Competitions organized by the Turkish Hockey Federation. **Materials & Methods:** Nine teams participating in the Men's 1st League Competitions in the 2021-2022 Indoor season and 86 hockey players playing in these teams participated in the research. Personal information form and Widmeyer et al. (1985) and adapted into Turkish by Moralı (1994), the "Team Collaboration Scale in Team Sports" was used. The distribution of the research data was tested with the Kolmogorov Smirnov test, and parametric tests were used because the sub-dimension scores showed normal distribution. While Independent Samples T test was used to analyze the scale scores used in the research, One Way ANOVA analysis was used to compare the scale scores according to demographic variables with more than two categories, and the level of significance was determined as $p < 0.05$ in the analyzes used. **Result:** As a result of the research, no significant differences were observed in the scale sub-dimension scores of my hockey players in terms of variables such as age, educational status, sports experience and the position they played. There was no difference in the perception of team unity of hockey athletes in terms of the variables examined.

Keywords: Hockey, Sports, Team, Teamwork,

GİRİŞ

Takım birbirine bağılı hareket eden bir arada olan belirli bir amaç doğrultusunda hareket eden ve bu amaçların belirlediği hedeflere ulaşmak için en az iki ve daha fazla kişinin bir araya gelerek oluşturduğu topluluktur. Takımın oluşumu için iki veya daha fazla kişinin bir arada olması, bu kişilerin bir birlerine bağımlı olması ve iş birliği içerisinde hareket etmesi ve bu kişilerin önceden belirlenen hedef ve amaçları gerçekleştirme çabasında olmaları gibi üç temel bileşen üzerinde hareket ederler (Efil, 2005). Takımlar üyelerinin birbirleriyle ilişkilerini arttıran, bir birine güven sağlayan ve belirlenen hedeflere ulaşmak için birlikte hareket etmelerini sağlayan çok önemli araçlardır. Takım çalışmaları farklı deneyim ve yetenekleri olan bireylerin bir araya gelerek belirlediği ortak hedefe doğru giden bir topluluğun parçası olmak anlamına gelir. Yakın zamanda oluşturulan takımlar iyi bir performans seviyesini oluşturmaya yönelik etkinlikler yapmaktadırlar (Goldenberg, 1997). Üyeler arasında birliktelik ve iş birliğinin olması takımın en belirgin özelliklerinden birisidir. Birliktelik sayesinde üyeler arasında sıkı bir bağılılık duygusu oluşur, birlikte hareket etme bilinci oluşur ve birbirlerine karşı destek olmaları ile birlikte kendi kendilerine yetme durumları oluşur. Eğer bu aralarındaki birliktelik bağı düşük seviyede olur ve bağılılık seviyesi azalır bu durum takım olmalarına engel olarak görülür ve grup olmalarının temeline de olumsuz etki oluşturur (Hoog ve ark. 2007).

Takım birlikteliği, takımı oluşturan kişilerin takıma bağılılık seviyelerine ve takımda birlikte hareket etme isteklerine bağılıdır. Takım üyelerinin sıkı bir birliktelik içerisinde olmaları takımın faaliyetlerine katılmaları ve takımın başarıya ulaşmaları için yapmış oldukları çalışmaların hepsi onları mutlu eder. Takımın durumuyla daha çok takım birlikteliği zayıf olanlar ilgilenmemektedir (Eren, 2001). Takımların amaç ve hedefleri ile ilgili yeterli bilgi ve deneyime sahip olmak takımın performansı için doğrudan etkilidir ve takımın performansını doğrudan arttırılmasını sağlar (Hightower, 2000). Takımı bir arada tutan temel unsurlar vardır; Birincisi takıma olan bireysel bağılılıktır. Bu takımı oluşturan bireylerin birbirine benzer davranış ve değerleri benimsemeleri ve birlikte olmaktan hoşlanmaları anlamına gelir; İkincisi takım içindeki paylaşım. Takımı oluşturan kişiler arasındaki paylaşım ne kadar fazla olursa ve üyeler ne kadar çok birlikte vakit geçirir birlikte zaman harcarsa takım içi beraberlik o kadar kuvvetli olur. Takımın genel durumu, takım içi birliktelik ve takımın amaçları en önemli etkenlerdir. Üçüncü faktör takım üyelerinin birlikte belirlediği hedeflerdir. Takım üyeleri hedef konusunda hem fikir olurlarsa, birliktelik artar (Eren, 2001).

Hokey sporunu Türkiye’de başlaması İstanbul’da yaşayan İngiliz ailelerin bu sporu oynaması ile olmuştur. Kulüpler 1910 yılında hokey takımlarını oluşturmaya başlamışlar ve Kadıköy civarında bulunan çayır alanlarda maçlar yaptıkları görülmüştür. Osmanlı hükümeti 1914 yılında 1. Dünya savaşının başlamasıyla İngilizlere ait kulüpleri kapatmış ve bu kulüplerde bulunan malzemelere el koymuştur, el konula bu malzemeler Türk kulüplerine dağıtılmıştır ve ondan sonra bu kulüplerde hokey oynanmaya başlamıştır (Atabeyoğlu, 1996). 1924 yılında İstanbul’da çim hokeyi ilk kez Türk kulüpleri tarafından oynanmaya başlamıştır. Çim Hokeyi sporunu yeniden canlandırmak amacı ile 1926 yılında Uluslararası Hokey Federasyonu (FIH) ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ortak bir çalışma başlattı 06 Şubat 2002 tarihinde Federasyon başkanlığına Ali Aytemiz’in atanmasıyla Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu kuruldu (Okumuş, 2005). Eylül 2003’te ise EHF’nin olağan kongresinde Türkiye resmen Avrupa Hokey Federasyonunun resmi üyesi olmuştur (Tuzcuoğulları, 2003). Hokey fiziksel temasın kesinlikle yasak olduğu 11’er kişilik takımlar arasında top ve sopa ile çim alanda oynanan bir oyundur (Morpa, 2005). Açık alan saha ölçüleri 55 m genişliğinde ve 91.40 mt uzunluğundadır. Kale ölçüleri 3.66 m genişliğinde 2.14 m yüksekliğindedir. Ceza alanı çizgisinin dışında bulunan kesik çizgilerin kaleye uzaklığı ise 19.63 m dir. Penaltı noktasının kaleye uzaklığı 6.40 m ve ceza sahasının (circle) kaleye uzaklığı da 14.63 m dir. Hokey kendine özel zemin malzemelerinden yapılmış sahalarda oynanmasının yanında futbol sahası için yapılış hali hazırdaki halı sahalarda yapılan çizgi çalışmalarından sonra bu sahalarda da oynanmaktadır (Anders ve ark. 1998).

Hoigaard ve ark. (2006) yaptıkları araştırmada, çok fazla sosyal birliktelik yaşayan kişilerin görev birlikteliklerinin düşük olmalarına neden olduğunu ve bunun sonucunda performanslarının da azalmasına etki ettiklerini belirtmişlerdir. Sürekli olarak duygusal ve zihinsel gel gitler yaşayan takımların ve sporcuların, istikrarı ve başarıyı yakalamaları güçtür (Konter, 2004). Takım birlikteliğinin olumlu etkileri olmasının yanında olumsuz etkileri de bulunmaktadır (Rovio ve ark. 2009).

Alan yazını incelediğimizde takım birlikteliği ile ilgili yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Araştırmamız Hokey sporcularının takım birlikteliğini incelemek amacıyla yapılmış olmasından dolayı araştırmamızın özgünlüğünü oluşturmakta ve bu konuda yapılacak çalışmalara yol göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

MATERYAL & METOT

Yöntem

Bu araştırma, Türkiye Hokey Federasyonu tarafından düzenlenen 2021-2022 salon sezonu Erkekler 1. Lig Müsabakalarına katılan sporcuların takım birlikteliğinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada var olan durumu kendi doğal süreci içerisi içinde incelemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Kilis 7 Aralık Üniversitesi etik kurul komisyonunun 13.10.2023 nolu toplantısında 2023-18 nolu karar ile etik kurul onayı verilmiştir.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Sporcuların yaş değişkeni açısından takım birlikteliklerinde farklılık var mıdır?
2. Sporcuların eğitim durumu değişkeni açısından takım birlikteliklerinde farklılık var mıdır?
3. Sporcuların oynadıkları mevkiler açısından takım birlikteliklerinde farklılık var mıdır?
4. Sporcuların spor yılı değişkeni açısından takım birlikteliklerinde farklılık var mıdır?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye Hokey Federasyonuna bağlı sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Hokey federasyonu tarafından düzenlenen 2021-2022 Salon Hokeyi Erkekler 1. Lig Müsabakalarına katılan 86 sporcu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Takım birlikteliğinin incelenmesi amacıyla veri toplamak için, Widmeyer et al. (1985) tarafından geliştirilen ve Morali (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan, "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Ölçeği" kullanılmıştır. 18 maddenin yer aldığı ölçeğin puanlamasında pozitif ve negatif ifadeler dikkate alınmakta ve 1-9 arasında değerler ile puanlanmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma sonuçlarını analiz etmek için SPSS 23 paket programı kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin analizinde frekans analizi kullanılmıştır. Nicel değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmış ve verilerin normal dağılım gösterdikleri görülmüştür. Araştırmada ikili grupların analizini yapmak için Independent Samples T test kullanılırken ikiden fazla olan grupların analizi için One Way ANOVA analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları.

Değişken	Grup	f	%
Yaş	13-16 Yaş	15	17,4
	17-20 Yaş	34	39,5
	21 Yaş ve üzeri	37	43,0
Eğitim Durumu	Orta Öğretim	15	17,4
	Lisans	58	67,4
	Lisansüstü	13	15,1
Oynadığı Mevki	Kaleci	10	11,6
	Defans	31	36,0
	Orta saha	23	26,7
	Forvet	22	25,6
Spor Yılı	1-3 yıl	27	31,4
	4-7 yıl	35	40,7
	8 yıl ve üzeri	24	27,9

Araştırmaya 86 erkek sporcu katılmıştır. Araştırmaya katılanların yaş değişkenine göre, 13-16 yaş 15 kişi (%17.04), 17-20 yaş 34 kişi (%39.05) olarak görülmüştür. Katılımcıların 58'i (%67.04) lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip olduğunu belirtirken, 15'i (%17.04) orta öğretim düzeyinde eğitim durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 27'si (%31,4) 1-3 yıl, 35'i (%40,7) 4-7 yıl ve 24'ü (%27,9) 8 yıl ve üzerinde spor yaşına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Takım Birlikteliği Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Değişken	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p
Bireysel Çekicilik Görev	13-16 Yaş	15	3,26	1,71	0,515	0,599
	17-20 Yaş	34	3,97	2,22		
	21 Yaş ve üzeri	37	3,65	2,57		
Bireysel Çekicilik Sosyal	13-16 Yaş	15	4,65	1,39	0,244	0,784
	17-20 Yaş	34	4,97	1,91		
	21 Yaş ve üzeri	37	5,06	2,11		
Grup Bütünlüğü Görev	13-16 Yaş	15	6,20	1,56	1,489	0,232
	17-20 Yaş	34	5,32	1,76		
	21 Yaş ve üzeri	37	5,70	1,60		
Grup Bütünlüğü Sosyal	13-16 Yaş	15	4,63	1,21	0,683	0,508
	17-20 Yaş	34	4,93	1,65		
	21 Yaş ve üzeri	37	4,48	1,73		

Katılımcıların yaş değişkeni ile takım birlikteliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Takım Birlikteliği Ölçeği Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Değişken	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p
Bireysel Çekicilik Görev	Orta Öğretim	15	3,80	2,26	0,101	0,904
	Lisans	58	3,64	2,26		
	Lisansüstü	13	3,94	2,62		
Bireysel Çekicilik Sosyal	Orta Öğretim	15	4,09	1,67	2,150	0,123
	Lisans	58	5,06	1,86		
	Lisansüstü	13	5,47	2,19		
Grup Bütünlüğü Görev	Orta Öğretim	15	5,46	0,89	0,095	0,909
	Lisans	58	5,67	1,75		
	Lisansüstü	13	5,69	2,06		
Grup Bütünlüğü Sosyal	Orta Öğretim	15	4,25	1,51	0,679	0,510
	Lisans	58	4,79	1,53		
	Lisansüstü	13	4,71	2,10		

Katılımcıların öğrenim durumu değişkeni ile takım birlikteliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Takım Birlikteliği Ölçeği Puanlarının Spor Yılı Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Değişken	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p
Bireysel Çekicilik Görev	1-3 yıl	27	4,00	2,41	1,301	0,278
	4-7 yıl	35	3,23	1,97		
	8 yıl ve üzeri	24	4,08	2,55		
Bireysel Çekicilik Sosyal	1-3 yıl	27	5,20	2,06	0,778	0,463
	4-7 yıl	35	4,64	1,97		
	8 yıl ve üzeri	24	5,13	1,64		
Grup Bütünlüğü Görev	1-3 yıl	27	5,31	2,10	0,738	0,481
	4-7 yıl	35	5,80	1,54		
	8 yıl ve üzeri	24	5,77	1,27		
Grup Bütünlüğü Sosyal	1-3 yıl	27	4,83	1,99	0,156	0,856
	4-7 yıl	35	4,63	1,44		
	8 yıl ve üzeri	24	4,60	1,43		

Katılımcıların spor yılı değişkeni ile takım birlikteliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5. Takım Birlikteliği Ölçeği Puanlarının Oynanan Mevki Değişkeni Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Değişken	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p
Bireysel Çekicilik Görev	Kaleci	10	4,45	2,86	0,439	0,726
	Defans	31	3,50	1,89		
	Orta saha	23	3,77	2,67		
	Forvet	22	3,62	2,19		
Bireysel Çekicilik Sosyal	Kaleci	10	5,76	1,89	0,681	0,566
	Defans	31	4,83	1,54		
	Orta saha	23	4,93	2,29		
	Forvet	22	4,78	1,99		
Grup Bütünlüğü Görev	Kaleci	10	5,17	1,70	0,588	0,625
	Defans	31	5,88	1,25		
	Orta saha	23	5,44	2,13		
	Forvet	22	5,70	1,68		
Grup Bütünlüğü Sosyal	Kaleci	10	4,22	1,08	1,420	0,243
	Defans	31	4,90	1,21		
	Orta saha	23	4,25	1,86		
	Forvet	22	5,05	1,95		

Katılımcıların oynadıkları mevki değişkeni ile takım birlikteliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma, Türkiye Hokey Federasyonu tarafından düzenlenen Erkekler Salon Hokeyi 1. Lig Müsabakalarına katılan sporcuların takım birlikteliğini çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmaya katılan sporcuların demografik değişkenleri incelendiğinde yaş değişkenine göre, 13-16 yaş 15 kişi (%17.04), 17-20 yaş 34 kişi (%39.05) iken 21 yaş ve üzeri yaş aralığına sahip olanlar 37 kişi (%43.00) olarak dağılım göstermiştir. Katılımcıların 58'i (%67.04) lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip olduğunu belirtirken, 15'i (%17.04) orta öğretim düzeyinde eğitim durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 27'si (%31,4) 1-3 yıl, 35'i (%40,7) 4-7 yıl ve 24'ü (%27,9) 8 yıl ve üzerinde spor yaşına sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan hokeycilerin yaş değişkeni açısından ölçek alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Takım birlikteliği alt boyutu olan “grup bütünlüğü-görev” algılayışlarına yönelik yargılara verdikleri cevaplar yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tatar, 2009). Hentbolcular ile ilgili yapılan çalışma

sonuçlarına göre, yaş değişkeni açısından takım birlikteliği puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır (Görgüt, 2017). Soyer ve ark. (2010) takım birlikteliği ile yaş değişkeni arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulmuşlardır.

Bu sonuçlara göre sporcuların yaşı ilerledikçe takım birlikteliğinden uzaklaştıklarını ve daha bireysel davrandıklarını söyleyebiliriz. Alan yazını incelediğimizde elde edilen sonuçlar araştırmamızın sonuçları ile farklılık göstermektedir bu farklılığın nedeni olarak yapmış olduğumuz araştırmaya katılan sporcuların düzenli birlikte antrenman yapmadıkları 1. Lig müsabakalarına katılım sağlamak için bir araya gelmelerinden kaynaklı olduğunu düşünmekteyiz.

Araştırmaya katılan hokeycilerin öğrenim durumu değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Tatar (2009) tarafından yapılan çalışma sonucuna göre, sporcuların gelir düzeyi ve eğitim durumları açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tatar, 2009). Bu sonuç çalışmamızın sonucu ile paralellik göstermektedir. Araştırmaya katılan hentbolcuların eğitim durumları incelendiğinde anlamlı farklılıklar görülmektedir (Görgüt, 2017). Bu sonuç çalışmamızın sonucu ile farklılık göstermektedir. Alan yazını incelediğimizde araştırmamıza paralel sonuçların yanı sıra araştırmamızın sonuçlarını desteklemeyen sonuçlara da ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan hokeycilerin spor yılı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Tatar (2009) tarafından yapılan çalışma sonucuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Hentbolcular üzerine yapılan çalışma sonucuna göre, spor yılı açısından incelendiğinde; anlamlı farklılık görülmektedir (Görgüt, 2017). Dorak ve Vurgun (2006) yaş ilerledikçe bağımsız hareket etme durumunun değiştiğini bulmuşlardır. Bu da bize deneyim arttıkça takım sporcularının daha çok kendilerini düşündüklerini çağrıştırıyor. Bu durum takım başarısı için olumsuz olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan hokeycilerin takım birlikteliği puanları oynadıkları mevki değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Alan yazını incelediğimizde sporcuların oynadıkları mevki ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır bundan dolayı elde ettiğimiz bu sonuçların alan yazına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Sonuç olarak 1. Lig Salon Hokeyi müsabakalarına katılan sporcuların takım birlikteliği düzeylerinde yaş, spor yılı, oynadıkları mevki ve öğrenim düzeyleri açısından anlamlı farklılıkların görülmediği tespit edilmiştir. Hokey sporcularının takım birlikteliğini artırıcı

etkinlik ve planlamalara yer verilmesi önerilebilir. Elde edilen sonuçların Türkiye Hokey Federasyonu Teknik Kurulu ile paylaşılması ve eğitimlerde antrenörlere takım birlikteliği ile ilgili eğitimler verilmesi önerilebilir. Bu araştırmanın farklı spor branşları ile farklı boyutların incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Anders E, Myers S. (1998). Field Hockey Steps to Success. Human Kinetics: p.1-10.
- Atabeyoğlu, C. Gündoğan, N. (1996). 'Çim Hokeyi 70 Yıl Aradan Sonra Yeniden Türkiye'de', Olimpiyat Dünyası, Ekim, 5:81-83.
- Dorak F, Vurgun N. (2006). Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(2): 73-77.
- Efil, İ. (2005). İşletme Organizasyonu ve Ekip Çalışması. Aktüel Yayınları, İstanbul, s. 157
- Eren, E. (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. Beta Basım, İstanbul, s. 113-125, 460-477.
- Goldenberg, B. (1997). Ekip Çalışmasının Önemi. Executive Excellence, İstanbul, 2(1):10.
- Görgüt, İ. (2017). Hentbolcuların Takım Birlikteliğinin İncelenmesi. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(1), 33-43.
- Hightower, JV. (2000). Coaching Leadership Behaviors and Team Cohesion in Women's Intercollegiate Athletic Teams, Doctoral dissertation, University of Houston.
- Hoigaard, R., Säfvenbom, R. ve Tonnessen, F. E. (2006). The Relationship between Group Cohesion, Group Norms, and Perceived Social Loafing in Soccer Teams, Small Group Research, 37 (3): 217- 232.
- Hoog, MA. Vaughan, GM. (2007). Sosyal Psikoloji. Çeviren: Yıldız İ, Gelmez A. Ütopya Yayınevi, Ankara, s. 305-321-333-336
- Konter, E. (2004). Antrenörlük ve Takım Psikolojisi, Palme Yayıncılık, 85-88 Ankara.
- Moralı, S. (1994). Takım Sporlarında, Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Morpa Spor Ansiklopedisi, Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti., İstanbul, 2005;(3): s.162-164.
- Okumuş, Y. (2005). Hokey'in Tarihi Gelişimi ve Türkiye Geneline Yayılması İçin İdeal Bir Model, Lisans Bitirme Tezi, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara.
- Rovio, E., Eskola, J., Kozub, S. A., Duda, J. L. ve Lintunen, T. (2009). Can High Group Cohesion Be Harmful? A Case Study of a Junior Ice-hockey Team, Small Group Research, 40 (4): 421-435.
- Soyer, F. Can, Y. Güven, H. Hergüner, G. Bayansalduz, M. Tetik, B. (2010). Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1): 226-239.
- Tatar, G. (2009). Futbolda Takım Birlikteliği ve Liderin Takım Birlikteliği Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tuzcuoğulları, E.B. (2003). Hokey'in Tarihçesi, T.C Çim Hokeyi Federasyonu Yayını, Ankara.
- Widmeyer, VN. Carron, AV. Brawley, LR. (1985). The Measurement of Cohesion in Sport Teams: The Group Environment Questionnaire. Sports Dynamics, London, s.18-23.